

Ik heb de langste!

Het meest verkochte boek ter wereld is de Bijbel, op de voet gevolgd door achtereenvolgens het Telefoonboek, de Gouden Gids, de Wehkampgids en het Guinness Book of Records. Om dat laatste gaat het me in dit geval. Deze vijf boeken komen voort uit diepe menselijke behoeften: de behoefte aan zekerheid (Bijbel), de behoefte aan contact (Telefoonboek en Gouden Gids), de behoefte aan goedkoop (Wehkamp) en de behoefte aan snoeven (GBOR). Overigens, pornoliteratuur valt onder al deze behoeften, maar wordt als zodanig te zeer versnipperd uitgegeven om een duidelijke bestseller op te leveren, anders zou die zeker in de top-5 staan. Dit terzijde. De behoefte aan snoeven is een behoefte die ons allen regardeert. Als museumdirecteuren vinden we het prachtig om te pronken met zeldzaamheden, met bijzonderheden, met biometrische rariteiten en met anderssoortige gedrochten. Als je aan een willekeurige collega zou vragen wat hij liever tentoonstelt, een konijnskelet of een potvisskelet, is het antwoord duidelijk. Hoe groter hoe leuker. Een opgezette quagga is veel interessanter dan een opgezette ree, niet omdat het ree niet interessant aan sich zou zijn, maar omdat de quagga dood en uitgestorven is en het ree zich bij duizenden door onze bossen en voor onze bumpers beweegt. Hoe zeldzamer hoe leuker. Een opgezette bever is best aardig, maar de opgezette laatste in het wild voorgekomen zijnde Nederlandse bever (het Zalker exemplaar van Natura Docet) is pas écht aardig. Een waterkevertje is leuk, maar het waterkevertje met de grootste piemel is véél leuker (ook al kun je dit wetenschappelijk gedocumenteerde bewijs van Haagse bluf met het blote oog niet zien). Een fossiele Nederlandse watermol is boeiend, alleen al omdat die beestjes hier niet meer voorkomen en ze zich hebben teruggetrokken in een

aantal Pyreneese bergbeken die ze moeten delen met waterspreeuwen en felgekleurde kayakers. Nee, de Oudste Nederlandse Watermol, een onooglijk onderkaakstandje uit een modderklont op de bodem van de Oosterschelde, die is pas boeiend, want er kan er maar één de oudste zijn. Hoe bijzonderder hoe leuker.

De eerste, de laatste, de kleinste, de grootste, de oudste, de dikste, de dunste, de zeldzaamste, de gewoonste. Welk natuurhistorisch museum zou er honderd jaar geleden aan gedacht hebben om een vlucht trekduiven te laten opzetten? Er vloegen er miljoenen rond! De soort is nu uitgestorven en een opgezet exemplaar is een kostbare zeldzaamheid. Is daarom een opgezette trekduif iets bijzonders? Dat is een vraag waar we nu een ander antwoord op geven dan we honderd jaar geleden gedaan zouden hebben. Is een opgezette huismus bijzonder? Of een stadsduif, een koolmees, een kraai? Nu niet, wellicht over honderd jaar wél. De bijzonderheid van een object is daarom een subjectief gegeven, bepaald door factoren als tijd, voortschrijdende wetenschappelijke kennis, smaak ook wellicht.

In Leiden bevindt zich ergens in het depot een doos met soepbeentjes. Een bekende Nederlandse zoöloog haalde stevast de metapodia, phalanges I, II en II, alsmede de sesambeentjes van varkens uit zijn bord met erwtensoep. Dagelijks worden er ongetwijfeld duizenden soepbotjes uit de snert gevist en weggegooid. Die ene zoöloog maakte er een collectie van: het materiaal is niet zeldzaam, niet bijzonder, niet oud, groot, klein of uitgestorven. Het slaat geen records, komt nooit in het Guinness Book of Records terecht, maar toch is het een bijzondere verzameling. Deel van de Natuurhistorische Collectie Nederland en het erfgoed waar wij over waken. 

